

Josip Dukić

Don Frane Bulić na sudu

Josip Dukić
HR, 21000 Split
Katolički bogoslovni
fakultet u Splitu
Zrinsko-Frankopanska 19

Don Frane Bulić je 28. studenoga 1906. poslao tužbu Prvostupanjskom crkvenom sudu u Šibeniku protiv don Petra Kaera, župnika u Raslinama kod Šibenika, koji mu se prije početka sukoba u pismima potpisivao kao »svedjerni iskreni prijatelj i štovatelj«. Povod tužbi je Kaerova tvrdnja u njegovoj knjizi *Del sepolcro originario di San Domnio vescovo e martire di Salona*, objavljenoj 1905., da je Bulić krivotvorio godinu i mjesto pronalaska mramornoga ulomka salonitanskoga mučenika Dujma. Prvostupanjaska presuda u korist Kaera donešena je u Šibeniku 3. prosinca 1908. Bulić je na presudu 24. veljače 1909. uložio priziv na Drugostupanjski sud u Zadru koji je 28. listopada iste godine dokinuo prvostupanjsku presudu i zatražio da se Bulićeva tužba ponovno razmotri. Kaer se potom žalio na Trećestupanjski sud u Gorici. Spor je krajem prosinca 1909. razmatran u Rimu, odakle je Biskupskom ordinarijatu u Šibeniku 3. veljače 1910. stigla molba da se pokuša izmiriti Bulića i Kaera, u čemu se nije uspjelo. Bezuspješni su bili i pokušaji izmirenja u travnju 1911. i u siječnju 1913., a sve Bulićeve želje, upućene od svibnja 1912. do srpnja 1915. crkvenim sudovima u Šibeniku i Zadru, Biskupskom ordinarijatu u Splitu i Kongregaciji koncila u Rimu, da se parnica ne rasteže i da se što prije donese presuda ostale su neispunjene. Prema dosadašnjim podacima, konačna presuda nije nikada izrečena.

Ključne riječi: Frane Bulić, Petar Kaer, Biskupski ordinarijat u Splitu, Biskupski ordinarijat u Šibeniku, Metropolitanski sud u Zadru, Kongregacija koncila u Rimu, crkveni sud, tužba, presuda, priziv, natpis mučenika Dujma

UDK: 902-05 Bulić,F.
902-05 Kaer,P.

Izvorni znanstveni članak
Primljeno: 18. srpnja 2010.

Uvod

Prema dosadašnjem istraživanju sudski spor između don Frane Bulića i don Petra Kaera trajao je gotovo devet godina i nije nikada okončan. Podatke o njihovom sporu crpio sam iz obilne korespondencije u Bulićevoj ostavštini koja se čuva u biblioteci Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta u Splitu. Zahvaljujući Bulićevoj angažiranosti, u spomenutoj ostavštini sačuvan je velik broj dokumenata vezanih uz spor, u izvorniku i u prijepisu. Poradi lakšega snalaženja u toj obilnoj dokumentaciji smatrao sam važnim donijeti popis svih dokumenata po redu njihova nastajanja. Na popisu se nalaze i oni dokumenti - dopisi koji nisu sačuvani u Bulićevoj ostavštini, ali se spominju na pojedinim mjestima i od velike su koristi u rasvjetljavanju ove do sada gotovo neistraživane teme.¹

Sudski spor Bulića i Kaera treba promatrati u kontekstu jednoga od ključnih pitanja salonitanske hagiografije, a to

je godina mučeništva sv. Dujma, uz što se izravno veže ulomak nadgrobne menze s njegovim imenom, čije su okolnosti nalaza bile u pozadini njihova spora. Teško je, barem za sada, reći što je nagnalo Kaera da iznese netočne tvrdnje vezane uz godinu i mjesto pronalaska nadgrobne menze, štoviše, da optuži Bulića da je krivotvorio godinu i mjesto pronalaska natpisa i time ga nagna da protiv njega podigne tužbu što ih je u potpunosti razdvojilo.

Bulić je zahvaljujući ponajviše tom epigrafskom spomeniku, kao i sarkofagu Dujmova nećaka, salonitanskoga biskupa Prima, prvi iznio tezu da je postojao samo jedan Dujam a ne dvojica, kako je htjela dotadašnja splitska tradicija, te da je živio i bio mučen u vrijeme Dioklecijana, a ne u II. stoljeću. Tom tvrdnjom doveo je u pitanje apostolicitet splitske Crkve u čiju obranu su ustali kanonik Ivan Dević, fra Jeronim Granić, fra Ivan Marković i don Petar Kaer.

1 J. Dukić 2010a; J. Dukić 2010b.

Školovanje, službe i spisateljski rad don Petra Kaera

Za razliku od Bulića Kaer je znanstvenoj javnosti manje poznat pa stoga donosim nekoliko osnovnih podataka o njegovu školovanju, službama i radu. Rođen je u Makarskoj 10. prosinca 1848. Na krštenju u crkvi sv. Marka 18. prosinca dobio je tri imena: Petar, Nikola i Melkior. U rodnom je gradu pohađao pučku školu, a klasičnu gimnaziju u Splitu kao pitomac biskupskoga sjemeništa. U zadarskome Centralnom sjemeništu studirao je teologiju od 1867. do 1871. Za svećenika ga je 22. godini života zaređio biskup Marko Kalodjera 29. lipnja 1870.²

U Splitsko-makarskoj biskupiji je službovao kao kapelan, župnik, župni upravitelj i župni pomoćnik od 1871. do 1893. U Krstacicama je bio od 1871. do 1876., u Zagvozdu od 1877. do 1882., u Desnama od 1882. do 1883., u Pasićini od 1883. do 1884., u Slivnu od 1884. do 1887., u Igranama 1888. i u Žrnovnici od 1888. do 1893. Uz dušobrižničku službu u Zagvozdu, Slivnu i Žrnovnici vršio je i službu učitelja pučke škole.³

U Šibenskoj biskupiji je djelovao od 1893. do 1911., kada je i umirovljen. Bio je župnik u Tisnome (1895. - 1897.), kapelan u Kapriju (1898. - 1901.) i župnik u Raslinama (1902. - 1911.). Istovremeno je obnašao i službu znanstvenoga savjetnika Prvoga muzeja hrvatskih starina u Kninu, kojega je 1893. osnovao fra Lujo Marun.⁴

Posljednje godine života proveo je u Makarskoj, u kojoj je 1911. na poziv uprave Makarsko-primorske općine preuzeo mjesto bibliotekara Gradske biblioteke, koja je nakon pet godina rada svečano otvorena 30. listopada 1916. Umro je 24. rujna 1919. u 71. godini života. Pokopan je poslije dva dana u svećeničku grobnicu na gradskom groblju u Makarskoj.⁵

Don Petar Kaer se uz dušobrižnički rad posvetio čitanju, istraživanju i pisanju. Predmet njegova znanstvenog rada uglavnom su teme iz domaće povijesti. Kroz četrdeset i pet godina (1872. - 1917.) objavio je brojne članke, rasprave i knjige, tako da njegova bibliografija iznosi 59 jedinica. Objavljivao je na talijanskome, francuskome i hrvatskome jeziku. Njegovi članci i rasprave objavljeni su u šesnaest različitih časopisa, od kojih je petnaest izlazilo u domovini, a jedan u inozemstvu. Časopisi koji su izlazili u domovini su: *Bulletino di archeologia e storia dalmata* (Split), *La Dalmazia cattolica* (Zadar), *La Domenica* (Za-

dar), *Glasnik Zemaljskog muzeja* (Sarajevo), *Hercegovački Bosiljak* (Mostar), *Hrvatska Rieč* (Šibenik), *Narod* (Split), *Narodni list* (Zadar), *Naša misao* (Sarajevo), *Prosvjeta* (Zagreb), *Pučki list* (Split), *Rivista dalmatica* (Zadar), *Lo schiesone spalatino* (Split), *Smotra dalmatinska* (Zadar), *Starohrvatska prosvjeta* (Knin - Zagreb). Inozemni časopis u kojemu je Kaer objavio zapaženu studiju o stećcima je *Bulletin de la Société d'antropologie* (Lyon, Francuska).⁶

Od Kaerovih radova izdavam jedan članak i četiri knjižice u kojima je pisao o sv. Dujmu i o tom središnjem pitanju salonitanske hagiografije iznosio mišljenje koje se razlikuje od don Franina. Predstavljam ih ukratko po redosljedju izdavanja.

U Trstu je 1905. objavio knjižicu *Del sepolcro originario di San Domnio vescovo e martire di Salona. Appunti archeologici-agiografici*. U knjižici Kaer na četrdeset stranica nastoji dokazati da se izvorni grob mučenika Dujma ne nalazi u konfesiji bazilike na Manastirinama, kako tvrdi don Frane, nego sto metara jugoistočno od te bazilike, ispod kapele sagrađene u XVII. stoljeću u čast sv. Dujmu i sv. Anastaziju. Upravo je ta tvrdnja pokrenula sudski spor.

Godinu dana poslije, 1906., Kaer je u Zadru o vlastitom trošku objavio drugu knjižicu *Ancora del sepolcro originario di San Domnio vescovo e martire di Salona. Risposta ad una nota del Bullettino di archeologia e storia dalmata*. Na kraju knjižice Kaer je pridodao kartu lokaliteta na Manastirinama. Povod izdavanja ove knjižice od 24 stranice je don Franin osvrt u časopisu *Bullettino di archeologia e storia dalmata* na njegovu knjigu *Del sepolcro originario di San Domnio vescovo e martire di Salona*, koju je proglasio pamfletom, a njega nezalicom u arheologiji.

Iste godine Kaer je u Zadru objavio knjižicu od 19 stranica naslovljenu *Još o sv. Dujmu. Protuopazke na opazke g. 'Dixi' o skoro izašloj brošuri o dra. Markovića 'Još o sv. Dujmu'*. Tekst je potpisao pseudonimom Prosit, a pretiskao ga je iz Narodnoga lista. Kao što se vidi u samom naslovu, Kaer je stao u obranu brošure fra Ivana Markovića *Nešto o sv. Dujmu*, a protiv teksta objavljenoga u Hrvatskoj kruni koji je potpisan pod pseudonimom Dixi. Kaer u svome tekstu između ostaloga tvrdi da Dujam nije bio biskup nego samo mučenik. Prema njegovu mišljenju postojala su dva Dujma, obojica iz Solina: jedan mučenik, čije su moći prenesene u Rim i tamo su se dijelile vjernicima, a

2 K. Jurišić 1996, VII-VIII.

3 K. Jurišić 1996, VIII.

4 K. Jurišić 1996, IX.

5 K. Jurišić 1996, VIII.

6 K. Jurišić 1996, XIV.

drugi biskup i mučenik, koji je ostao u Solinu odakle mu je tijelo Ivan Ravenjanin prenio u Split.

Kaer je u časopisu Rivista Dalmatica (n. s. IV, 1907, 1, str. 85-99) objavio članak na petnaest stranica naslovljen *Sul sepolcro di S. Doimo e suoi compagni di martirio. Risposta al prof. Giacomo Zeiller*. U članku iznosi svoj odgovor Jacquesu Zeilleru u vezi izvornoga položaja Dujmova groba. U ovom radu, za razliku od prethodnih, Kaer nešto više pažnje posvećuje drugim salonitanskim mučenicima: Asteriju, Antiohijanu, Gajanu, Paulinijanu i Teliju.

Kaer je svoje najopsežnije i najvrjednije djelo objavio u Šibeniku 1908. pod naslovom *San Doimo vescovo e martire di Salona nell'archeologia e nell'agiografia. Nuovi studi*. Knjiga ima 280 stranica. Podijeljena je na dva dijela, arheološki i hagiografski, a u njima autor nabraja sve poznate izvore o položaju groba sv. Dujma. I u ovoj knjizi Kaer brani stavove iznesene u prethodnim radovima.

Odnos Bulića i Kaera prije pokretanja sudskoga spora

Korisne podatke o odnosu Bulića i Kaera prije pokretanja sudskoga spora nalazimo u don Franinju ostaviš-

ni u biblioteci Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Splitu u kojoj su sačuvane dvije Kaerove zamolbe,⁷ dva Kaerova pisma Buliću,⁸ dvije Kaerove dopisnice Buliću⁹ i jedno Bulićevo pismo Kaeru.¹⁰ Iz spomenute korespondencije može se zaključiti da su njihovi odnosi sve do ljeta 1905. bili vrlo korektni. Štoviše, Kaer se u pismima do početka 1905. potpisivao kao don Franin »svedjerni iskreni prijatelj i štovatelj«.

Unatoč tome, iz pisama se iščitava da su se međusobne trzavice pojavile već 1903. Kaer se u podužem pismu, poslanom iz Raslina 30. svibnja 1903., pravdao don Franinju da nije dao kanoniku Ivanu Deviću svoj rukopis o Dujmu, koji je on, Dević, poslao tajno Kongregaciji u Rim.¹¹ U istom pismu nalazi se još nekoliko zanimljivih podataka.¹²

Kako Kaer nije skoro dobio odgovor, poslao je Buliću u lipnju 1903. pismo¹³ i dopisnicu¹⁴ u kojima izražava zabrinutost što mu se on ne javlja, ali i dalje se potpisuje kao njegov »iskreni prijatelj i štovatelj«. Don Franina je šutnja razočarala Kaera, što se može vidjeti u jednoj dopisnici iz 1905. u kojoj se potpisao samo kao »Tvoj«, ne napisavši niti svoje ime.¹⁵

7 Biblioteka KBF-a u Splitu, Zamolba P. Kaera uredništvu časopisa *Bullettino di archeologia e storia dalmata*, Kapri kod Šibenika, 9. I. 1901., SC III (1900), br. 69; Biblioteka KBF-a u Splitu, Zamolba P. Kaera sjemenišnoj knjižari u Splitu, Kapri kod Šibenika, 9. II. 1901., u: SC IV (1901), br. 8.

8 Biblioteka KBF-a u Splitu, Pismo P. Kaera F. Buliću, Rasline, 30. V. 1903., SC VI (1903), br. 17; Biblioteka KBF-a u Splitu, Pismo P. Kaera F. Buliću, Rasline, 9. VI. 1903., SC VI (1903), br. 18.

9 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopisnica P. Kaera F. Buliću, Rasline, 23. VI. 1903., SC VI (1903), br. 19; Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopisnica P. Kaera F. Buliću, Rasline, 15. II. 1905., SC VII (1904), br. 99.

10 Biblioteka KBF-a u Splitu, Pismo F. Bulića P. Kaeru, Split, 28. VI. 1906., SC IX/1 (1906), br. 47.

11 Biblioteka KBF-a u Splitu, Pismo P. Kaera F. Buliću, Rasline, 30. V. 1903., SC VI (1903), br. 17, str. 2. Kaer je, štoviše, sumnjao u Devićevu stručnost pravdajući se: »... mogu ti jamčiti da si bio krivo izvješćen, jer moja radnja nije zapala u Devićevim rukama, budući da ja cijenim, da isti nije vrijedan kritično prosuditi prieporno pitanje s arheološkog i agiografskog pogleda, već jedino sa sučutnog gledišta, a to nije smjer moje radnje. Iстина je, u tomu pitanju ta, da sam ja marljivo pratio razvoj Kvestije od početka do svrhe, i da sam našao da je Dr Jelić prebrzio u zaključcima i da je s njegovim lakoumnim materijalnim i epigrafskim rekonstrukcijama zaveo i tebe Ot(ca) Delehayea da ga poduprete vašim auktoritetom. Premda moja radnja, nije klapnja jedne noći, već svjestno i kritično ispitivanje stvari, ipak, usljed moje prirodne bojažljivosti, niasam se usudio izaci u javnost bez prijete podvrći moj rad nepristranoj kritici najmjerodavnijih faktora, od kojih čekam razsudu a da tiskam ili ne tiskam moje opazke: utomu je sva tajna. Da me sada pitaš gdje je, i kod koga je moj rukopis, nebi ti znao ništa odgovoriti, jer od 8. rujna do danas nemam nikakve vijesti o istomu.«

12 Biblioteka KBF-a u Splitu, Pismo P. Kaera F. Buliću, Rasline, 30. V. 1903., SC VI (1903), br. 17, str. 1. Između ostaloga, Kaer je poslao Buliću Lučićev rukopis koji je Lučić koristio kao gradivo za svoj životopis sv. Ivana Trogirskoga, objelodanjen u Rimu 1657., i ponudio mu ga na prodaju. Kaer je pristao da Bulić prije objave dotjera njegov tekst o Lučićevu životopisu sv. Ivana Trogirskoga, kojega je objavio 1904. u *Prosvjeti zagrebačkoj*, siguran da će »ga klastriti bez ga nagrditi«. U istom pismu Kaer moli don Franu da mu prevede na hrvatski jezik natpis koji je prepisao, a nalazi se uzidan na stražnjemu zabetu župne crkve u Vodicama. U natpisu se spominje pobjeda Krapanjaca (po Brusoniju) ili Vodičana (po F. Diviniću) nad Turcima godine 1646. (Usp. str. 3.) U završnom dijelu pisma Kaer spominje tri rukopisa koja je poslao Buliću zajedno s pismom. U prvom se nalaze njegove opaske o nekoj temi vezanoj uz neretvanski kraj. O čemu je riječ, iz pisma se teško razabire. Drugi rukopis je Kaerov prijepis iz Fenzijeve povijesti, koji, kako Kaer piše, Bulić nije prije tiskao zbog njihovih nesuglasica, ali se nada da će ga uskoro tiskati i darovati mu pedeset autorskih otisaka. Treći rukopis je prijevod, vjerojatno Kaerov, Katalinićeve povijesti, koji Kaer nije smatrao osobito važnim, ali u želji da ga sačuva darovao ga je don Franinju. (Usp. str. 3-4.) U pismu Kaer spominje i napetosti između njega i don Frane: »Da nije bilo ono malo napetosti među nami, ja bi ti bio poslao moj rukopis na pregled, i dotično tiskanje u *Bullettinu*, po tomu moreš se uvjeriti da movens bio je kod mene ljubav za istinu. Moj rad nije polemični, po tomu nemore bit govora o kakvom udaranju tajno ili javno, o čemu ćeš se uvjeriti ako ga budem objelodaniti.« (Usp. str. 2.)

13 Biblioteka KBF-a u Splitu, Pismo P. Kaera F. Buliću, Rasline, 9. VI. 1903., SC VI (1903), br. 18: »Veleučeni D(o)n Frane! Željšan sam znati jesi li primio nekoliko mojih rukopisa, što sam ti ih poslao 'uredovno', također ufam se da ćeš me počastiti svojim odgovorom, na zadnje moje pismo. Tvoj mûk jako me uznemiruje, i to s uzroka što neznam koliko si rastumačio moj odgovor na tvoja pitanja. Što sam čutio i što sam znao to sam ti iskreno priopćio, pak cijenim da niasi se mogao uvrijediti nego svakako da budem miran čekam iskreni odgovor. Ja ću uvijek pripoznati moje pogriješke, kad budeš mi ih prijateljski i iskreno opaziti, ali budi i ti tako dobar i popustljiv da i ja kažem moju bez nekih pretjeranih obzira.«

14 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopisnica P. Kaera F. Buliću, Rasline, 23. VI. 1903., SC VI (1903), br. 19: »Velečasni D(o)n Frane! Čudom se čudim ne primajući nikakav odgovor na dva moja pisma davno ti poslana. Molim da me izbaviš iz sumnje jesi li ih primio, i da vidim što si o pitanja u istim odlučio.«

15 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopisnica P. Kaera F. Buliću, Rasline, 15. II. 1905., SC VII (1904), br. 99.

Slika 1
Natpis mučenika Dujma (snimio Zoran Alajbeg)

Pravi sukob nastao je u ljeto 1905. kada je Kaer objavio knjigu *Del sepolcro originario di San Domnio vescovo e martire di Salona* i u njoj optužio Bulića da je krivotvorio mjesto i godinu nalaza ulomka nadgrobne menze mučenika Dujma. Po Kaeru ulomak nije pronađen u konfesiji bazilike na Manastirinama 1874., nego na parceli južno od bazilike godine 1873. Kaerove su tvrdnje toliko razljutile Bulića da je 1906. pokrenuo sudski spor. Nešto prije pokretanja spora, sredinom 1906., Bulić je poslao Kaeru pismo u kojem ga je oslovio s »Vi«, od njega zatražio odgovor o autorstvu članka *Još o sv. Dujmu*, objavljenom pod pseudonimom Prosit u podlistku Narodnoga lista (14. svibnja 1906., br. 39), te mu poslao upit u svezi teksta odluke Kongregacije obreda u pitanju sv. Dujma biskupa

i mučenika (22. travnja 1902.).¹⁶ Ista pitanja Bulić je uputio Kaeru i 14. rujna 1906.¹⁷

U iščekivanju Kaerova odgovora Bulić je sastavljao tužbu protiv njega i uskoro je prosljedio na šibenski Prvostupanjski crkveni sud.

Pokretanje sudskoga spora

Bulić je tekst tužbe protiv Kaera potpisao 28. studenoga 1906. i poslao ga Biskupskom ordinarijatu u Šibeniku, točnije Crkvenom sudu prvoga stupnja. Ukratko, tužbu je podigao zbog Kaerove tvrdnje da je on, Bulić, prevario znanstvenu javnost time što je, navodno, krivotvorio podatke o okolnostima pronalaska Dujmova natpisa i tako prevario znanstveni svijet.¹⁸

16 Biblioteka KBF-a u Splitu, Pismo F. Bulića P. Kaeru, Split, 28. VI. 1906., SC IX/1 (1906), br. 47.

17 Biblioteka KBF-a u Splitu, Bulićeva bilješka naknadno dodana pismu upućenom P. Kaeru, Split, 28. VI. 1906., SC IX/1 (1906), br. 47.

18 AMS, Muzejski spisi, br. 164, Tužba F. Bulića protiv P. Kaera, Split, 28. XI. 1906., str. 6-7: »Stoga potpisani držeć se one honorum meum nemini dabo, smatra svojom dužnošću pred Bogom i pred svetom tužiti, kako ovim i tuži Tomu Prečastnomu Biskupskom Ordinarijatu. Kao Crkvenomu Sudu le molbe za Šibensku Biskupiju štov. Don Petra Kaera, dušobrižnika Raslina, radi klevete i potvore, počinjene cilim sadržajem i smjerom - a osobito stavkam navedenim u ovoj tužbi - broširâ pod A Del sepolcro originario itd. pod C Ancora del sepolcro originario, te pita da se protiv istoga zametne odnosno sudbeni postupak i ureče rasprava, u kojoj će tužitelj dokazati: a) da se je natpis br. 33 obielodanjen u Mittheilungen der Centralcomission itd. našao god. 1874; b) u zemljištu tada Antice Udovice Gašpić, a sada državnomu; c) u Bazilici Mučenika u Manastirinam; d) i uprav u samoj konfesiji ili presbiteriju. A da tužitelj nije s toga za 20 godina u pitanju, naumice i namjerno varao znanstveni svijet; da nije prenio ulomak br. 33 sa zemljišta Benzon na zemljište Antice Udovice Gašpić u baziliku Manastirina, u konfesiju; nego da su to klevete i potvore tuženika Don Petra Kaera.«

Bulić je u tužbi zatražio »da tuženiku bude naloženo opozvati klevete i potvore na isti način, na koji ih je u svijet turio, naime da tiska osudu Crkvenoga Suda, u istom jeziku, u kojem i brošire, u toliko otisaka u koliko su bile štampane gorinavedene brošire (Kaerove publikacije, o.a.), te ju dostaviti u istom broju primjeraka onima kojima je poslao i broširice i onima pred kojima je klevetavo podpisanoga.«¹⁹

Splitski biskup Filip F. Nakić nije bio zadovoljan što je tužbu morao prosljediti Crkvenom sudu u Šibenik. U svom dopisu 9. prosinca 1906. pokušavao je uvjeriti Bulića da svećeničke parnice, vođene bilo na crkvenim ili na civilnim sudovima, liberalni novinarski krugovi mogu zlorabiti »na štetu ugleda i dostojanstva svećenika, a tim i religioznosti našega puka.«²⁰ No, već 10. prosinca iste godine Biskupski ordinarijat u Šibeniku javio je Buliću da će otvoriti zatraženi sudski postupak.²¹

U siječnju i veljači 1907. Biskupski ordinarijat u Šibeniku donio je odluku da se Kaer očituje pred Crkvenim sudom.²² Potom je prosinodalni ispitivač i sudac fra Mate Kardum uputio Kaeru dopis kojim ga je pozvao na saslušanje²³ koje je organizirano u šibenskom samostanu sv. Lovre 25. veljače 1907. Kardum je nakon toga na osam stranica sastavio Zapisnik o Kaerovu saslušanju.²⁴

Kako stoji u Zapisniku, Kardum je u nadi da će izmiriti sukobljene stranke Kaeru postavio pet pitanja vezanih uz mjesto i vrijeme nalaza ulomka mučenika Dujma. Ukratko, što se tiče godine pronalaska ulomka, Kaer je ustvrdio da je »na temelju Mittheilungen zaključio da je upitni

natpis našast god. 1873. i (da) pri tome zaključku (ostaje)«.²⁵ Napominjem da je u bečkom Mittheilungenu Mihovil Glavinić prvi objavio ulomak i da se iz teksta zaključuje da je natpis pronađen 1874.²⁶ Obzirom na mjesto pronalaska i njegova prijenosa u baziliku, Kaer je i dalje tvrdio da je natpis pronađen u blizini bazilike i da »mu se čini da (je) dokazao, da je prijeporni natpis prenesen s jednog mjesta na drugi.«²⁷

U svom očitovanju Kaer je izjavio da nije imao nikakvu namjeru uvrijediti Bulića te da je spreman »dati mu zadovoljstvinu pismenom izjavom, (...) ali pod uvjetom da i on dolikujućim načinom opozove uvrede koje (mu) je nanio u dotičnim brojevima svoga Bulletinu.«²⁸

Uskoro je Biskupski ordinarijat u Šibeniku prosljedio Zapisnik Biskupskom ordinarijatu u Splitu,²⁹ koji je potom tekst prosljedio samom Buliću,³⁰ čija je reakcija uskoro uslijedila. U svom odgovoru od 25. ožujka 1907. izrazio je nezadovoljstvo Kaerovom spremnošću da mu uputi ispriku u pisanom obliku ukoliko on sâm povuče uvrede na njegov račun, pa je odlučio da se sudski postupak ne obustavlja.³¹ Štoviše, 1. srpnja 1907. tražio je od Biskupskoga ordinarijata u Šibeniku da se požuri usmena rasprava.³² Bulićevu molbu šibenski Ordinarijat uputio je Kaeru na znanje.³³

Kaer je odgovorio Buliću dopisom iz Raslina 18. srpnja 1907. U tekstu je izbjegao konkretno se očitovati u vezi s okolnostima oko mjesta i godine pronalaska spornoga natpisa, a najviše je prostora posvetio izlaganju moralnih principa i načela logike kojima se branio u zahuktaloj polemici.³⁴ Naglasak je stavio na prigovore koje mu je Bulić

19 AMS, Muzejski spisi, br. 164, Tužba F. Bulića protiv P. Kaera, Split, 28. XI. 1906., str. 8.

20 AMS, Muzejski spisi, br. 168, Dopis F. Nakića F. Buliću, Split, 9. XII. 1906., str. 2. Napominjem da je, po svemu sudeći, u dopisu pogrešno naveden datum 9. studenoga, što nije moguće jer je, kao što je već rečeno, tužba datirana 28. studenoga, pa biskupov dopis u kojem se spominje tužba može biti datiran samo nakon toga datuma, a nikako prije.

21 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis BO u Šibeniku F. Buliću, br. 1711. Šibenik, 10. XII. 1906. Podatak u SC XII (1909), br. 34, str. 10.

22 Biblioteka KBF-a u Splitu, Odluka BO u Šibeniku da se ispita Kaer, br. 234. Šibenik, 31. I. 1907. Podatak u SC X (1907), br. 33, str. 1.

23 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis fra Mate Karduma P. Kaeru u kojem ga poziva na saslušanje, br. 234. Šibenik, 3. II. 1907. Podatak u SC X (1907), br. 33, str. 1.

24 Biblioteka KBF-a u Splitu, Zapisnik o saslušanju P. Kaera, Šibenik, 25. II. 1907., SC X (1907), br. 33.

25 Biblioteka KBF-a u Splitu, Zapisnik o saslušanju P. Kaera, Šibenik, 25. II. 1907., SC X (1907), br. 33, str. 5.

26 M. Glavinić 1875, str. XLIX, br. 33.

27 Biblioteka KBF-a u Splitu, Zapisnik o saslušanju P. Kaera, Šibenik, 25. II. 1907., SC X (1907), br. 33, str. 5-6.

28 Biblioteka KBF-a u Splitu, Zapisnik o saslušanju P. Kaera, Šibenik, 25. II. 1907., SC X (1907), br. 33, str. 6-7.

29 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis BO u Šibeniku BO u Splitu, br. 407. Šibenik, 5. III. 1907. Podatak u SC XII (1909), br. 34, str. 10.

30 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis BO u Splitu F. Buliću, br. 1183. Split, 17. III. 1907. Podatak u SC XII (1909), br. 34, str. 10.

31 Biblioteka KBF-a u Splitu, Bulićev odgovor u vezi Zapisnika Kaerova saslušanja, br. 33/M. Split, 25. III. 1907., SC X (1907), br. 32, str. 1: »Izjava tuženika, da on nije svoju osobu namjeravao uvrijediti i da je spravan u tom smislu dati mi izjavu zadovoljštine - ta izjava ne može da me zadovolji te ustrajem u zahtjevu tužbe.« I dalje na str. 6-7 nastavlja: »U nazočnom postupku tuženik kao onaj, koji je osvajao tuđe poštenje na podlozi neistinitoj, ili bar po vlastitom priznanju nesigurnoj, mora da podnese posljedice svoga nedozvoljenog djela.«

32 Biblioteka KBF-a u Splitu, Bulićev dopis BO u Šibeniku, br. 70/M. Šibenik, 1. VII. 1907., SC X (1907), br. 43: »Podpisani moli Taj Presvjetli i Prepoštovani Ordinarijat, da bi što prije urekao usmenu razpravu (...) proti Don Petru Kaeru, jer podpisani ima kroz 15 dana odputovati odavle za više tjedana.«

33 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis BO u Šibeniku P. Kaeru, br. 1377. Šibenik, 14. VII. 1907. Podatak u SC XI (1908), br. 12, str. 1.

34 Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor P. Kaera F. Buliću, br. 77. Rasline, 18. VII. 1907., SC X (1907), br. 49, str. 2-8.

no i podpuno prizna svoju krivnju niti hoće da bezuvjetno popravi zlo učinjeno u čistoj nakani da zagladi nanešenu uvredu, nego hoće da je pokrije izvinjavanjem - potpisani očituje, da uztraje u svojem zahtjevu 28. XI 1906, i da ne može smatrati doličnom izjavu Preč. Kaera, jer se ovdje ne radi o kakvim uvredljivim izrazima nego o jednom nepoštenom činu, što ga je Preč. Kaer potpisano prišio. Dokaže li on, da sam ja taj čin počinio, ja kriv; dokažem li ja, da toga nijesam učinio, da što sam tvrdio o fragmentarnom nadpisu da je to sve neoboriva istina, tada je Preč. Kaer kriv potvore i mora snositi sve posljedice, kako je u optužbi zatraženo. Dakle pitanje je o faktu ne o riečima.«³⁷

Kaer je nakon gotovo pet mjeseci uzvratilo Buliću pismom od 14 stranica.³⁸ Poslao ga je iz Raslina 22. siječnja 1908. Biskupskom ordinarijatu u Šibeniku, koji ga je 30. siječnja prosljedio Biskupskom ordinarijatu u Splitu, a ta ustanova 16. veljače Buliću.³⁹ Kaer je u pismu svoju višemjesečnu šutnju opravdao bolešću te je ponovno izrazio spremnost dati Buliću zadovoljštinu, »ali pod uvjetom da i mons. Bulić dade potpisano zadovoljštinu za uvrede koje mu je isti monsignor u svojem Bullettinu nanio.«⁴⁰

Kaer u pismu po drugi put opširno analizira spor i poziva se na načela moralne teologije i zakone logike koji bi, po njegovu mišljenju, trebali biti poštivani. Najviše ga smetaju Bulićevi prigovori, koje on smatra uvredama, da ne poznaje arheologiju i topografiju salonitanskoga polja. Valja istaknuti da Kaer ni ovaj put ne daje jasan odgovor na Bulićeve upite vezane uz godinu i mjesto nalaza natpisa mučenika Dujma i njegovo namjerno premještanje s mjesta nalaza u konfesiju bazilike, nego i dalje tvrdi da je on tako iz objavljene literature zaključio. Korisno je napomenuti da Kaer u tekstu spominje svoje djelo u tisku *Di due frammenti epigrafici nell'archeologia di Salona*, koje, koliko mi je poznato, nije nikada objavljeno.⁴¹

Bulić je Kaeru odgovorio 22. travnja 1908. U dopisu je ponovio svoje stavove ostajući pri onome što je napisao u tužbi: da je Kaer »zlobno potvorio tužitelja (Bulića, o. a.), da

je počinio znanstvenu prevaru i time zaveo u bludnju učejake i to sve iskrivljujući činjenice i znajući da njegove (tuženikove) tvrdnje ne odgovaraju istini. Radi se o tome da tuženik dokaže svoje tvrdnje. (...) Što je tužitelj nazvao tuženika neznaicom u arheologiji i što mu je predbacio nepoznavanje topografije solinskog polja, to ne sadržava u sebi nikakve uvrede, već radije opravdanje tuženikove zlo mičlenosti. O kompenzaciji bi dakle moglo da bude istom govora, kad bi tuženiku uspelo da dokaže svoje tvrdnje.«⁴²

Bulić nije htio pristati na zadovoljštinu koju je Kaer tražio, nazvavši je novom Kaerovom insinucijom, jer bi time priznao »indirektno da tuženik ima pravo.«⁴³ Štoviše, sve što je Kaer napisao u dopisu 22. siječnja 1908. Bulić je nazvao »puko cjepidlačenje.«⁴⁴ Da bi se spor okončao Bulić je tražio da Kaer »dade pismeno na zapisnik i neka tiska na svoj trošak na taljanskom jeziku i razpošlje svim znanstvenim časopisima, svim učenjacima i svim osobam, kojim je poslao i svoje brošure, u kojima su sadržane inkriminirane stavke, slijedeću izjavu.«⁴⁵ Potom slijedi duga izjava na taljanskome jeziku, podjeljena u pet stavki, koju je Bulić sastavio, a u kojoj traži da Kaer opozove sve što je uvredljivo o njemu napisao u svojim brošurama.⁴⁶

Kaer nije prihvatio Bulićeve tvrdnje i »formulu zadovoljštine«, što je vidljivo u njegovu dopisu od 1. kolovoza 1908. Štoviše, u završnom dijelu dopisa ponudio je svoju »formulu zadovoljštine«. Ukratko, Kaer u formuli želi naglasiti da nije imao nikakvu namjeru povrijediti Bulića.⁴⁷

Bulićev odgovor uslijedio je 24. rujna 1908. i bio je vrlo kratak: »Na sastavak Preč. Don Petra Kaera od 1 kolovoza t. g., koji je potpisani primio nazad nekoliko dana na povratku sa znanstvenoga putovanja i koji se u privitku povraća, on drži suvišnim dati bilo kakav odgovor, jer nije bila i ne može biti namjera potpisana voditi polemiku sa tuženikom. Izjavljuje samo, da ne prihvaća ponudjenu tuženikovu izjavu, jer ne odgovara propisim zakonskim i nije onakova kokovu je on zatražio, pa stoga pita, da bude prosljedjena parnica.«⁴⁸

37 Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor F. Bulića P. Kaeru, br. 87/M. Split, 31. VIII. 1907., SC X (1907), br. 49, str. 8-11.

38 Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor P. Kaera F. Buliću, br. 13. Rasline, 22. I. 1908., SC XI (1908), br. 12.

39 Nešto prije Kaerova odgovora, BO u Šibeniku je zamolio fra Matu Karduma da pozove Kaera i pokuša ga izmiriti s Bulićem. Usp. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis BO u Šibeniku fra Mati Kardumu, br. 1377. Šibenik, 18. XII. 1907. Podatak u SC XI (1908), br. 12, str. 2.

40 Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor P. Kaera F. Buliću, br. 13. Rasline, 22. I. 1908., SC XI (1908), br. 12, str. 2.

41 Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor P. Kaera F. Buliću, br. 13. Rasline, 22. I. 1908., SC XI (1908), br. 12, str. 2-15.

42 Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor F. Bulića P. Kaeru, br. 23/M. Split, 22. IV. 1908., SC XI (1908), br. 24, str. 18 (2).

43 Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor F. Bulića P. Kaeru, br. 23/M. Split, 22. IV. 1908., SC XI (1908), br. 24, str. 18 (2).

44 Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor F. Bulića P. Kaeru, br. 23/M. Split, 22. IV. 1908., SC XI (1908), br. 24, str. 19 (3).

45 Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor F. Bulića P. Kaeru, br. 23/M. Split, 22. IV. 1908., SC XI (1908), br. 24, str. 19-20 (3-4).

46 Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor F. Bulića P. Kaeru, br. 23/M. Split, 22. IV. 1908., SC XI (1908), br. 24, str. 20-21 (4-5).

47 Biblioteka KBF-a u Splitu, Rasline, 1. VIII. 1908. Odgovor P. Kaera F. Buliću, br. 108, SC XI (1908), br. 40, str. 2-6.

48 Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor F. Bulića P. Kaeru, br. 111/M, Split, 24. IX. 1908., SC XI (1908), br. 40, str. 7 (2).

Prema Buličevoj bilješki, on je u Splitu 7. studenoga 1908. susreo splitskoga biskupa Nakića i šibenskoga Pulišića. Razgovarali su o presudi koja se po pravnim propisima trebala izreći do 6. prosinca 1908. Ako tako ne bi bilo, Bulić je najavio prosljeđivanje parnice na Crkveni sud drugoga stupnja u Zadru.⁴⁹

Prvostupanjska presuda u Kaerovu korist

Prije izricanja prvostupanjske presude tajnik šibenskoga biskupa Ivan Mirić zamolio je Bulića da mu, zbog sastavljanja presude, pošalje tekst Zapisnika Kaerova saslušanja koji je Biskupski ordinarijat u Šibeniku poslao Buliću.⁵⁰ Vrijedi istaknuti da je Kaer dan prije izricanja presude uputio dopis Biskupskom ordinarijatu u Šibeniku.⁵¹ Kao i u prijašnjim dopisima, Kaer je Buličevoj tužbi suprotstavio uvrede koje mu je on nanio i tražio od suda da se »napadnutu tužbu na temelju uzložene ekscipije prava, isključujući i odbije, dosljedno da proti potpisanim ne zametne od Mgr. Bulića traženi sudbeni postupak, niti da ureče saslušaj parnice kako predhvaljeni Monsignor pita«.⁵²

Prvostupanjsku presudu donijeli su biskup Vinko Pulišić i devet prosinodalnih ispitatelja i sudaca u Šibeniku 3. prosinca 1908. Prema njihovoj odluci odbijena je Buličeva molba da se otvori sudski postupak, čime su uvažili Kaerovu »zakonito dokazanu peremptornu ekscipiju retorsije« koju je on uputio sudu 2. prosinca 1908. Ukratko, prema tekstu presude, Buličeva molba je odbijena zbog uvrede koju je on nanio Kaeru proglašivši ga nezalicom u arheologiji.⁵³

Na izrečenu presudu Bulić se obratio Biskupskom ordinarijatu u Splitu 18. prosinca 1908. te je uložio priziv na Me-

tropolitanski drugostupanjski sud u Zadru. Od splitskoga je Ordinarijata zatražio da se parnični spisi prosljede u Zadar te da mu iz Ordinarijata pošalju Kaerov dopis od 2. prosinca 1908.⁵⁴ Nakon toga, Bulić je 23. siječnja 1909. uputio zahtjev i Biskupskom ordinarijatu u Šibeniku da mu za dostavi Kaerov dopis.⁵⁵ S istom molbom Bulić se po drugi put obratio šibenskom Ordinarijatu 19. veljače 1909., ali ovoga puta preko Biskupskoga ordinarijata u Splitu.⁵⁶

Nakon izrečene presude i neuspjelih pokušaja da mu se dostavi Kaerov dopis, Bulić je 24. veljače 1909. preko Biskupskoga ordinarijata u Splitu uložio priziv Metropolitanskom sudu u Zadru.⁵⁷ On se sudu najprije potužio da je iz povjerljivih izvora doznao da je Kaeru pravnu pomoć u parnici pružio fra Mate Kardum, sudac izvjestitelj i sastavljač presude.⁵⁸ Obrazlažući svoj priziv Bulić je tvrdio da je veća uvreda koju je njemu nanio Kaer od uvrede koju je on nanio Kaeru. On tako veli: »Objeda Kaerova jest *potvora konkretna, nepoštena čina*, koja se ničim opravdati ne može i koja uvrijedenoga prikazuje varalicom. Nasuprot potpisani kaže Don Petru Kaeru da je nezalica, a tim ga opravdanim načinom kvalificira. Biti varalica jest nepošteno i samo nepošteno, i svatko može i mora da ne bude takav, inače je sramotan. Biti nezalica nije nepošteno, te bez sramote može se takovim biti i nije svakomu moguće da takav ne bude.«⁵⁹ Nakon poduzetoga izlaganja, Bulić je predložio »ukinuće pobijane presude i da bude sugjeno u smislu tužbe od 28. novembra 1906.«⁶⁰

U dopisu od 27. veljače Bulić je molio Biskupski ordinarijat u Šibeniku da sve parnične spise dostavi Nadbiskupskom ordinarijatu u Zadru.⁶¹ Konačno, često spomi-

49 Biblioteka KBF-a u Splitu, Buličeva bilješka, Split, 7. XI. 1908., SC XI (1908), br. 38a.

50 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis Ivana Mirića F. Buliću, Šibenik, 28. XI. 1908., u: SC XI (1908), br. 61.

51 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis P. Kaera BO u Šibeniku, br. 205. Rasline, 2. XII. 1908., SC XII (1909), br. 35. Iz dopisa (stranica 1 i 2) izdavam nekoliko zanimljivosti: »Uzalud je dakle potpisanim svojom susretljivošću i pomirljivošću bio popustljiv do zadnjih granica u opetovano pokušanom izmirenju sa Mgr. Bulićem. Eto Monsignor, mjesto da iz samoga osjećaja dobro shvaćenog poštenja kao i iz zajedničkog nam svećeničkog zvanja crpe sviest dužnosti za prihvatanje pružene mu zadovoljštine posljednjom potpisaničevom formulom, on svojim odgovorom, koji ima se čast priložiti ovdje na povratak, odbija i tu formulu makar je potpisanim premda se ne smatra na to dužnim, istom formulom otvoreno i bez okolišanja opozvao sve riječi i izraze navodno vriedajuće Monsignorov glas. Ovako postupanje prelata Bulića pobudjuje sumnju, da njemu nije toliko do zadovoljštine poradi tobožnje klevete i potvore, koliko do toga da potpisanim bude osuđen od crkvene vlasti. (...) U tu svrhu potpisanim iznosi i suprotstavlja tužbi Msgr. Bulića nadnevljenoj 28. novembra 1906, zakonitu peremptornu ekscipiju, juridički retorsija nazvana, kojom se po nauku kanoničkog prava, ukida sudbeni postupak za uvrede, ako ih je uvrijedenik odvratio uvrieditelju.«

52 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis P. Kaera BO u Šibeniku, br. 205. Rasline, 2. XII. 1908., SC XII (1909), br. 35, str. 5.

53 Biblioteka KBF-a u Splitu, Prvostupanjska presuda, br. 1935. Šibenik, 3. XII. 1908., SC XI (1908), br. 50, str. 2-5. Presuda ima tri točke (str. 3): »1. Pošt. Sveć. Kaer svojim podneskom 2. ov. mjes. dokazao je da je zakonita njegova peremptorna ekscipija retorsije, iznesena i suprotstavljena tužbi Mons. Bulića nadnevljenoj 28. novembra 1906. Stoga 2. prima se i uvažava ta zakonito dokazana peremptorna ekscipija. Te dosljedno 3. ne zameće se protiv tuženika Kaera sudski postupak, kako traži gore navedena tužba Mons. Bulića, koji se po tome isključuje i pada.«

54 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića BO u Splitu, br. 160/M. Split, 18. XII. 1908., SC XI (1908), br. 50, str. 6 (1).

55 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića BO u Splitu, br. 160/M. Split, 23. I. 1909., SC XI (1908), br. 50, str. (7).

56 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića BO u Splitu, br. 160/M. Split, 19. II. 1909., SC XI (1908), br. 50, str. (8).

57 Biblioteka KBF-a u Splitu, Priziv F. Bulića Metropolitanskom sudu u Zadru, br. 42/M. Split, 24. II. 1909., SC XII (1909), br. 34.

58 Biblioteka KBF-a u Splitu, Priziv F. Bulića Metropolitanskom sudu u Zadru, br. 42/M. Split, 24. II. 1909., SC XII (1909), br. 34, str. 2.

59 Biblioteka KBF-a u Splitu, Priziv F. Bulića Metropolitanskom sudu u Zadru, br. 42/M. Split, 24. II. 1909., SC XII (1909), br. 34, str. 4-5.

60 Biblioteka KBF-a u Splitu, Priziv F. Bulića Metropolitanskom sudu u Zadru, br. 42/M. Split, 24. II. 1909., SC XII (1909), br. 34, str. 9.

61 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića BO u Šibeniku, br. 42/M. Split, 27. II. 1909., SC XII (1909), br. 34, str. 12-13.

njani Kaerov dopis od 2. prosinca 1908. stigao je iz šibenskoga u splitski Ordinarijat i Bulić ga je mogao preuzeti,⁶² što je po svojoj prilici učinio njegov muzejski pomoćnik I. Znidarčić.⁶³ U istom dopisu Bulić je molio splitski Ordinarijat da njegov priziv prosljedi na Metropolitanski sud u Zadru.⁶⁴

Potom je šibenski biskup Pulišić javio Buliću 14. ožujka 1909. da će parnične spise prosljediti u Zadar, ali je istovremeno i izrazio svoje nezadovoljstvo don Franinim odnosom prema šibenskom Ordinarijatu i Crkvenom sudu prvoga stupnja.⁶⁵ Zanimljiv je podatak da je isti biskup 22. ožujka izdao odredbu kojom je zabranio Kaeru uplitati šibenski Ordinarijat u raspravu o Dujmu te mu je prigovorio što je bez dopuštenja objavio knjigu *San Doimo vescovo e martire di Salona nell'archeologia e nell'agiografia*.⁶⁶ Krajem ožujka 1909. biskup Pulišić se potužio na don Franu splitkom biskupu Nakiću.⁶⁷ On u pismu žali što je Kaer bez dopuštenja izdao svoju knjigu, ali i prigovara Buliću.⁶⁸ Na ovo pismo Bulić je biskupu odgovorio da ne želi povući sporni dopis, koji biskup smatra uvredljivim.⁶⁹ Potom se Bulić s nekoliko pojašnjenja obratio Metropolitanskom sudu.⁷⁰

Drugostupanjska presuda u korist Bulića

Metropolitanski sud u Zadru dokinuo je prvostupanjsku presudu šibenskoga crkvenog suda 28. listopada 1909., presudio je u Bulićevu korist i naredio šibenskom sudu da ponovno preuzme parnicu bez uvažavanja Kae-

rova argumenta o Bulićevoj uvredi.⁷¹ Nova presuda završava riječima: »Kaer nije nigdje mogao dokazati istinitost svoje tužbe o naumičnom premještaju fragmenta, pače je više puta i nudjao neke generične formule opozova, koje ako je preč. Bulić odbio kao nedostatne, ne može se ni zamjeriti mu, jer nijedna od tih formula pošt. Kaera nije izričito opozivala konkretnu tužbu o naumičnom premještaju. A ta konkretna tužba je takova da, dok samo ostaje i sumnja da je temeljita i istinita, baca najcrnju ljagu na svećenika u učenjaka. Po tom, kad nema po srijedi juridične ekscepcije, takove da nemože po kanoničnom pravu biti odbivena, ne bi se smjelo prekinuti dalji tek sedbenog postupka u parnici, jer se tim oduzima jedina mogućnost preč. Buliću da obrani svoje poštenje i u opće da izbije na javu istina, a crkvena vlast ne bi smjela lišiti ga toga prava i toga sredstva.«⁷²

Kaer se na drugostupanjsku presudu zadarskoga suda žalio Metropolitanskom sudu trećega stupnja u Gorici. Žalba mu je odbijena jer gorički Ordinarijat nije za to bio nadležan pa se Kaer 29. prosinca 1909. (br. 44) žalio u Rim Konzistorijalnoj kongregaciji koja je 3. veljače 1910. (br. 115/10) od šibenskoga Ordinarijata zatražila da nastoji oko izmirenja Bulića i Kaera.⁷³

Nakon toga Bulić je 7. svibnja 1910. (br. 49/M) poslao odgovor Kongregaciji u kojem je odbio Kaerove ponude »jer da je potpisani u znanstvenom svijetu okrivljen s jednog konkretnog čina, koji, kada bi bio istinit, bacao bi

62 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis BO u Splitu F. Buliću, br. 1140. Split, 28. II. 1909., SC XII (1909), br. 34, str. 15.

63 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića BO u Splitu, br. 44/M. Split, 3. III. 1909., SC XII (1909), br. 34, str. 16.

64 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića BO u Splitu, br. 44/M. Split, 3. III. 1909., SC XII (1909), br. 34, str. 16.

65 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis BO u Šibeniku F. Buliću, br. 529. Šibenik, 14. III. 1909., SC XII (1909), br. 48, str. 1: »Vi, Prečastni Pragospodine, imate pravo prizvat se na stariju vlast proti presudi ovog diecezanškog Suda u sporu između Vas i svećenika ove biskupije D. P. Kaera, nu niste uoblašćeni vrijedjati umišljenim nagadjanim ovaj Ordinarijat i diecezanski Sud, kako ste to učinili svojim podneskom 27. veljače, pripisujuć im pristranost u postupanju.«

66 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dekret šibenskoga biskupa V. Pulišića u svezi P. Kaera, br. 655. Šibenik, 22. III. 1909., SC XII (1909), br. 69, str. 1-2.

67 Biblioteka KBF-a u Splitu, Šibenik, 27. III. 1909. Pismo šibenskoga biskupa V. Pulišića splitskom biskupu F. F. Nakiću, SC XII (1909), br. 59.

68 Biblioteka KBF-a u Splitu, Šibenik, 27. III. 1909. Pismo šibenskoga biskupa V. Pulišića splitskom biskupu F. F. Nakiću, SC XII (1909), br. 59, str. 1-2: »Veoma mi je žao da me prof. Bulić smatra kao sukrivcem i štitit(el)jem kaera, koga ja poznam intus et in cute, a žalim ne manje od Bulića ovo neiskreno postupanje Kaera. Sad Mons. Bulić traži od ovoga Ordinarijata da primi natrag odbiveni spis obrazlažuć ga ne najodličnijom formom. Da je uvrijeda meni kao osobi nanešena, ja bih mu rado udovoljio, jer i ako nisam krijepostan, znadem do potrebe ugušiti svoje samoljublje. Ali je po srijedi ugled crkvene vlasti, koju sam dužan štiti, a tvrdo sam uvjeren da onaj način pisanja nije samo na uštrb ugledu ovoga ordinarijata nego i dobrom glasu prelata Bulića, te ne možem nikako dopustiti da onaj spis ostane među aktima ove kurije.«

69 Biblioteka KBF-a u Splitu, Pismo F. Bulića V. Pulišiću, Split, 6. V. 1909., SC XII (1909), br. 59, str. 4 (2): »U mojim spisima, koji se na ovaj Vaš prigovor odnose, nisam drugo učinio nego naprosto konstatirao činjenice, koje su mi do tada bile poznate. Nije bila nikada moja namjera vrijedjati bilo Vas, Presvijetli, bilo Crkveni Sud. A uprav stoga čini mi se - poslije ovoga razjašnjenja - nepotrebnim pristati na Vašu želju, da povučem gorirečeni spis.«

70 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića Metropolitanskom sudu u Zadru, br. 44/M. Split, 1. IV. 1909., SC XII (1909), br. 46, str. 1-3.

71 Biblioteka KBF-a u Splitu, Drugostupanjska presuda, br. 11/Metrop. Zadar, 28. X. 1909., SC XIII (1910), br. 13. U presudi na str. 1-2 stoji: »Metropolitanski crkveni Sud u Zadru, kao Sud II. molbe, (...) proučiv presudu, priziv i sve spise odnoseće na parnicu, pronašao je 1. da poprimi i priznade kanonički valjanim i opravdanim priziv preč. Ms. D. F. Bulića. 2. da presudi nevaljalom presudu Biskupskog Ordinarijata u Šibeniku, u koliko je ovaj poprimio kao juridički valjanju peremptornu ekscepciju retorsije pošt. Kaera i uvažio ju kao zakonito dokazanu, te po tom odustao od sudbenog daljeg postupka u parnici. 3. da presudi da Prep. Bisk. Ordinarijat u Šibeniku ima dati teka tužbi podastroj od preč. Ms. Bulića proti sveč. Kaeru bez uvažanja ekscepcije retorsije, od ovoga zadnjega prikazane i to sa slijedećih razloga...«

72 Biblioteka KBF-a u Splitu, Drugostupanjska presuda, br. 11/Metrop. Zadar, 28. X. 1909., SC XIII (1910), br. 13, str. 5.

73 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića BO u Šibeniku, br. 120/M. Split, 7. V. 1912., SC XV (1912), br. 14, str. 2.

na poštenje tužiteljevo veoma hrdjavo svijetlo, i koji čin mora tuženik dokazati ili javno opozvati.«⁷⁴ Potom se Bulić 6. prosinca 1910. (br. 49) obratio Biskupskom ordinarijatu u Šibeniku te zatražio da se poštuje drugostupanjska presuda i da se spor »već jednom riješi.«⁷⁵ Biskupski ordinarijat u Šibeniku poslao je Bulićev priziv u Rim Konzistorijalnoj kongregaciji 31. ožujka 1911. (br. 637/SV).⁷⁶ Potom je Konzistorijalna kongregacija 29. travnja 1911. zatražila od novoizabranoga zadarskog nadbiskupa Vinka Pulišića, dotadašnjega šibenskog biskupa, da pokuša izmiriti Bulića i Kaera,⁷⁷ što on nije učinio.⁷⁸

Za vrijeme boravka u Rimu na III. Međunarodnom arheološkom kongresu 6. rujna 1912. Bulić je od Konzistorijalne kongregacije dobio obavijest da su svi spisi »još mjeseca aprila 1911 dostavljeni Tomu Presvijetlomu i Prepoštovanomu Metropolitanskomu Sudu (u Zadru, o. a.) i da se od njega očekiva odgovor.«⁷⁹

Iz Bulićeva dopisa Biskupskom ordinarijatu u Šibeniku od 7. svibnja 1912. jasno se vidi njegovo nezadovoljstvo zbog sporosti parnice. Prošle su dvije i pol godine nakon drugostupanjske presude i do konačne presude nije došlo.⁸⁰ Svoje nezadovoljstvo sporošću suda Bulić je pokazao i Metropolitanskomu sudu u Zadru 30. studenoga 1912.⁸¹

Zadarski nadbiskup Vicko Pulišić molio je ponovno Bulića 10. siječnja 1913. da se pokuša izmiriti s Kaerom.⁸² Bulić je 20. siječnja odgovorio nadbiskupu da i dalje ostaje pri svojim uvjetima.⁸³ Nakon toga Bulić se 28. ožujka

iste godine obratio Biskupskome ordinarijatu u Splitu s molbom da se što prije donese presuda.⁸⁴

Do sada mi nije uspjelo pronaći niti jedan dopis vezan uz spor, datiran od travnja 1913. sve do početka srpnja 1915., što svakako opravdava početak Prvoga svjetskog rata, ali i sporost crkvenih sudova. Bulić je tek 12. srpnja 1915. poslao upit Biskupskome ordinarijatu u Šibeniku o tome je li rimska Kongregacija koncila odredila da šibenski Ordinarijat preuzme parnicu,⁸⁵ na što mu je stigao negativan odgovor.⁸⁶

U posljednjem pronađenom dopisu, datiranom 24. srpnja 1917., Bulić rimsku Kongregaciju koncila moli da ili naredi Biskupskom ordinarijatu u Šibeniku da donese presudu ili da to učini sama Kongregacija.⁸⁷ Što je nakon toga bilo, nije mi poznato. Do konačne presude po svemu sudeći nije ni došlo. Kaer je preminuo 24. rujna 1919.

Tri godine nakon smrti Bulić je Kaeru napisao nekrolog u kojem se osvrnuo na njegov rad, ali i, što je bilo za očekivati, na njihov sukob vezan uz mučenika Dujma.⁸⁸ Svoj poduži nekrolog Bulić je završio riječima: »Žalimo od srca, da je u ovo kolo (Bulićevih protivnika, o. a.) zabasao i pok. Kaer, te kako mu je nekom prigodom D. Fr. Bulić oprostio, kada se je s njim u Šibeniku sastao, tako i sada, bacivši plašt zaboravi i oproštenja na sve što je bilo, iskreno želimo njegovim kostima, da počivaju u miru i da sveti Mučenici solinski, okolo kojih se je, i ako bezuspješno toliko trudio, budu mu *introductores* pred licem Božjim!«⁸⁹

74 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića BO u Šibeniku, br. 120/M. Split, 7. V. 1912., SC XV (1912), br. 14, str. 3.

75 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića BO u Šibeniku, br. 120/M. Split, 7. V. 1912., SC XV (1912), br. 14, str. 3: »Ovo je peta godina da ova parnica traje. Da bude potpisani gonio tuženika civilnim sudom, davno bi bila ova parnica svršena, a ovako ne vidi joj se još kraja. Stoga potpisani ponovno moli Taj Prepoštovani Ordinarijat kao crkovni sud I. Molbe, da bi pristupio rješenju ovog pitanja i izdao svoju osudu. Svako daljnje dogovaranje i prepiranje s Kaerom nije nego gut-bitak vremena, jer potpisani od svojih zahtjeva ne smije, nemože i ne će da odustane.«

76 Podatak u SC XV (1912), br. 28.

77 Podatak u SC XVI (1913), br. 10.

78 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis zadarskoga nadbiskupa Vinka Pulišića F. Buliću, br. 100. Zadar, 10. I. 1913., SC XVI (1913), br. 10: »Ali, pošto je potpisnik predvidjao da ne će uspjeti, jer i prije kad je naime usljed Naredbe od 3/2 1910 predhvaljene Kongregacije pokušao da izmiri poštovanoga Kaera s Vašim Pragospostvom nije mu pošlo za rukom, nije se htjeo izložiti novom neuspjehu.«

79 Podatak u SC XV (1912), br. 28. Dopis je datiran 29. travnja 1911. Vidi Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis zadarskog nadbiskupa Vinka Pulišića F. Buliću, br. 100. Zadar, 10. I. 1913., SC XVI (1913), br. 10, str. 1.

80 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića BO u Šibeniku, br. 120/M. Split, 7. V. 1912., SC XV (1912), br. 14, str. 1-3.

81 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića Metropolitanskom sudu u Zadru, br. 244/M. Split, 30. XI. 1912., SC XV (1912), br. 28: »Pošto je već šest godina da ova parnica traje, (potpisani se) uslobogjuje zamoliti Taj Presvijetli i Prepoštovani Metropolitanski sud, da bi pospješio i priveo kraju ovu dugotrajnu parnicu.«

82 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis zadarskoga nadbiskupa Vinka Pulišića F. Buliću, br. 100. Zadar, 10. I. 1913., SC XVI (1913), br. 10, str. 1.

83 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića Metropolitanskom sudu u Zadru, br. 23/M. Split, 20. I. 1913., SC XVI (1913), br. 10, str. 2-3: »Neka se kroz mjesec dana Pošt. Kaer izjavi, da li u cijelini potpisuje spomenutu izjavu. U protivnom slučaju, neka se spisi parnice dostave Sv. Rimskoj Roti, da parnica idje dalje i da napokon svrši. Potpisani ne traži nego da mu se pravedno sudi a osuda puknut će u Rimu, ma stalo to najvećeg truda i troška. Honorem meum nemini dabo.«

84 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića BO u Splitu, br. 23/M. Split, 28. III. 1913., SC XVI (1913), br. 10, str. 5.

85 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića BO u Šibeniku, br. 85/M. Split, 12. VII. 1915., SC XVIII (1915), br. 34, str. 1.

86 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis BO u Šibeniku F. Buliću, br. 1162. Šibenik, 17. VII. 1915., SC XVIII (1915), br. 34, str. 1.

87 Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis F. Bulića rimskoj Kongregaciji koncila, br. 90/M. Split, 24. VII. 1915., SC XVIII (1915), br. 34, str. 2: »...l'umile sottoscritto prega la Sacra Congregazione del Concilio di ordinare all'Ordinariato Vescovile di Sebenico, che venga proclamata la sentenza della seconda istanza, oppure che la Sacra Rota Romana emani una sentenza giudiziale definitiva.«

88 F. Bulić, 1922, 185-195.

89 F. Bulić, 1922, 190.

Kratice

AMS	= Arheološki muzej Split
BASD	= Bullettino di archeologia e storia dalmata, Split
BO	= Biskupski ordinarijat
KBF Split	= Katolički bogoslovni fakultet Split
SC	= Salona Christiana (ostavština don Frane Bulića u Biblioteci KBF-a)

Izvori

(Popis korespondencije i dokumenata vezanih uz sudski spor između Frane Bulića i Petra Kaera koji se nalaze u biblioteci Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Splitu)

Kapri kod Šibenika, 9. I. 1901. Biblioteka KBF-a u Splitu, Pismo Petra Kaera uredništvu časopisa Bullettino di archeologia e storia dalmata, 1 stranica, SC III (1900), br. 69.

Kapri kod Šibenika, 9. II. 1901. Biblioteka KBF-a u Splitu, Pismo Petra Kaera sjemenišnoj knjižari u Splitu, 1 stranica, SC IV (1901), br. 8.

Rasline, 30. V. 1903. Biblioteka KBF-a u Splitu, Pismo Petra Kaera Frani Buliću, 4 stranice, SC VI (1903), br. 17.

Rasline, 9. VI. 1903. Biblioteka KBF-a u Splitu, Pismo Petra Kaera Frani Buliću, 2 stranice, SC VI (1903), br. 18.

Rasline, 23. VI. 1903. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopisnica Petra Kaera Frani Buliću, 1 stranica, SC VI (1903), br. 19.

Rasline, 15. II. 1905. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopisnica Petra Kaera Frani Buliću, 1 stranica, SC VII (1904), br. 99.

Split, 28. VI. 1906. Biblioteka KBF-a u Splitu, Pismo Frane Bulića Petru Kaeru, 3 stranice + dodatak, SC IX/1 (1906), br. 47.

Split, 28. XI. 1906. Arheološki muzej Split, Muzejski spisi, br. 164. Tužba Frane Bulića protiv Petra Kaera upućena Biskupskom ordinarijatu u Šibeniku, 8 stranica + 1.

Split, (?) XI. 1906. Dopis Frane Bulića BO u Splitu u vezi tužbe. Podatak u SC XII (1909), br. 34, str. 10.

Split, 6. XII. 1906., br. 164/M. Dopis Frane Bulića BO u Šibeniku u vezi tužbe. Podatak u SC X (1907), br. 43, str. 1.

Split, 7. XII. 1906. Dopis kojim BO u Splitu prosljeđuje tužbu Frane Bulića Crkvenom sudu u Šibenskoj biskupiji, br. 3616. Podatak u AMS, Muzejski spisi, br. 168, str. 1.

Split, 9. XII. 1906. Arheološki muzej Split, Muzejski spisi, br. 168. Dopis Filipa F. Nakića Frani Buliću u kojem ga obavještava da je njegovu tužbu prosljedio Crkvenom sudu u Šibenskoj biskupiji, br. 3656, 2 stranice.

Šibenik, 10. XII. 1906. Dopis BO u Šibeniku Frani Buliću u kojem ga obavještava da će otvoriti zatraženi sudski postupak, br. 1711. Podatak u SC XII (1909), br. 34, str. 10.

Šibenik, 31. I. 1907. Odluka BO u Šibeniku da se ispita Petar Kaer, br. 234. Podatak u SC X (1907), br. 33, str. 1.

Šibenik, 3. II. 1907. Dopis prosinodalnoga ispitivača i suca fra Mate Karduma Petru Kaeru u kojem ga poziva na saslušanje, br. 234. Podatak u SC X (1907), br. 33, str. 1.

- Šibenik, 25. II. 1907. Biblioteka KBF-a u Splitu, Zapisnik o saslušanju Petra Kaera, 8 stranica, SC X (1907), br. 33.
- Šibenik, 5. III. 1907. Dopis BO u Šibeniku BO u Splitu u kojem dostavlja Zapisnik saslušanja Petra Kaera, br. 407. Podatak u SC XII (1909), br. 34, str. 10.
- Split, 17. III. 1907. Dopis BO u Splitu Buliću u kojem mu šalje Zapisnik saslušanja Petra Kaera, br. 1183. Podatak u SC XII (1909), br. 34, str. 10.
- Split, 25. III. 1907. Biblioteka KBF-a u Splitu, Bulićev odgovor poslan BO u Šibeniku preko BO u Splitu u vezi Zapisnika Kaerova saslušanja, br. 33/M, 1+7 stranica, SC X (1907), br. 32.
- Šibenik, 1. VII. 1907. Biblioteka KBF-a u Splitu, Bulićev dopis BO u Šibeniku u kojem moli da se zbog njegova višetjednog odsustva što prije zakaže rasprava, br. 70/M, 1 stranica, SC X (1907), br. 43.
- Šibenik, 14. VII. 1907. Dopis BO u Šibeniku Kaeru u kojem mu šalje Bulićevu molbu u vezi rasprave, br. 1377. Podatak u SC XI (1908), br. 12, str. 1.
- Rasline, 18. VII. 1907. Biblioteka KBF-a u Splitu, Kaerov odgovor Frani Buliću poslan preko BO u Šibeniku, br. 77, 1+7 stranica, SC X (1907), br. 49.
- Šibenik, 1. VIII. 1907. Dopis BO u Šibeniku BO u Splitu u kojem šalje Kaerov odgovor od 18. VII. 1907, br. 569. Podatak u SC X (1907), br. 49, str. 1.
- Split, 2. VIII. 1907. Dopis BO u Splitu Frani Buliću u kojem se šalje Kaerov odgovor od 18. VII. 1907., br. 3095. Podatak u SC X (1907), br. 49, str. 1.
- Split, 31. VIII. 1907. Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor Frane Bulića Petru Kaeru preko BO u Šibeniku, br. 87/M, 4 stranice, SC X (1907), br. 49.
- Šibenik, 18. XII. 1907. Dopis BO u Šibeniku fra Mati Kardumu da pozove Kaera i pokuša ga izmiriti s Bulićem, br. 1377. Podatak u SC XI (1908), br. 12, str. 2.
- Rasline, 22. I. 1908. Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor Petra Kaera Frani Buliću preko BO u Šibeniku, br. 13, 1+14 stranica, SC XI (1908), br. 12.
- Šibenik, 30. I. 1908. Dopis BO u Šibeniku BO u Splitu u kojem šalje Kaerov odgovor Frani Buliću od 22. I. 1908., br. 268. Podatak u SC XI (1908), br. 12, str. 1.
- Split, 16. II. 1908. BO u Splitu šalje Frani Buliću Kaerov odgovor od 22. I. 1908., br. 964. Podatak u SC XI (1908), br. 12, str. 1.
- Split, 22. IV. 1908. Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor Frane Bulića Petru Kaeru poslan BO u Šibeniku preko BO u Splitu, br. 23/M, 5 stranica, SC XI (1908), br. 24.
- Šibenik, 2. V. 1908. Dopis BO u Šibeniku Petru Kaeru u kojem mu šalje odgovor Frane Bulića od 22. IV. 1908., br. 790. Podatak u SC XI (1908), br. 40, str. 1.
- Rasline, 1. VIII. 1908. Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor Petra Kaera Frani Buliću preko BO u Šibeniku, br. 108, 1+5 stranica, SC XI (1908), br. 40.
- Šibenik, 8. VIII. 1908. Dopis BO u Šibeniku BO u Splitu u kojem Frani Buliću šalje Kaerov odgovor od 1. VIII. 1908., br. 1350. Podatak u SC XI (1908), br. 40, str. 1.

- Split, 11. VIII. 1908. Dopis BO u Splitu Frani Buliću u kojem mu šalje Kaerov odgovor od 1. VIII. 1908., br. 3287. Podatak u SC XI (1908), br. 40, str. 1.
- Split, 12. IX. 1908. Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor Frane Bulića Petru Kaeru poslan BO u Šibeniku preko BO u Splitu, br. 109/M, 2 stranice, SC XI (1908), br. 39. Po bilješki u dopisu, tekst nije poslan jer je uskoro uslijedio drugi dopis 24. IX. 1908.
- Split, 24. IX. 1908. Biblioteka KBF-a u Splitu, Odgovor Frane Bulića Petru Kaeru poslan BO u Šibeniku preko BO u Splitu, br. 111/M, 1+1 stranica, SC XI (1908), br. 40.
- Split, 7. XI. 1908. Biblioteka KBF-a u Splitu, Bulićeva bilješka o susretu sa šibenskim biskupom Vinkom Pulišićem u Splitu, SC XI (1908), br. 38a.
- Šibenik, 28. XI. 1908. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis tajnika šibenskoga biskupa Ivana Mirića u kojem moli Franu Bulića da mu pošalje Zapisnik saslušanja Petra Kaera, SC XI (1908), br. 61.
- Rasline, 2. XII. 1908. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis Petra Kaera BO u Šibeniku u kojem želi Bulićevu tužbu oboriti uvredama koje mu je nanio, br. 205, 1+5 stranica, SC XII (1909), br. 35. Na početku dopisa je datum i broj protokola BO u Šibeniku: Šibenik, (3.) XII. 1908, br. 1935. Na kraju dopisa je potvrda BO u Splitu da prijepis odgovara izvorniku i datum: Split, 4. III. 1909.
- Šibenik, 3. XII. 1908. Biblioteka KBF-a u Splitu, Prvostupanjska presuda u korist Petra Kaera, br. 1935, 4 stranice, SC XI (1908), br. 50.
- Šibenik, 7. XII. 1908. Dopis BO u Šibeniku BO u Splitu u kojem šalje Prvostupanjsku presudu, br. 1935, 1 stranica. Podatak u SC XI (1908), br. 50, str. 1.
- Split, 10. XII. 1908. Dopis BO u Splitu Frani Buliću u kojem mu šalje Prvostupanjsku presudu, br. 4767, 1 stranica. Podatak u SC XI (1908), br. 50, str. 1.
- Split, 18. XII. 1908. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis Frane Bulića BO u Splitu u kojem traži priziv na Metropolitanski sud u Zadru i moli da mu se dostavi Kaerov dopis od 2. XII. 1908., br. 160/M, 1 stranica, SC XI (1908), br. 50, str. 6 (1).
- Split, 23. I. 1909. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis Frane Bulića BO u Šibeniku u kojem moli da mu se dostavi Kaerov dopis od 2. XII. 1908., br. 160/M, 1 stranica, SC XI (1908), br. 50, str. (7).
- Split, 19. II. 1909. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis Frane Bulića BO u Šibeniku preko BO u Splitu u kojem moli da mu se dostavi Kaerov dopis od 2. XII. 1908., br. 160/M, 1 stranica, SC XI (1908), br. 50, str. (8).
- Split, 24. II. 1909. Biblioteka KBF-a u Splitu, Priziv Frane Bulića Metropolitanskom sudu u Zadru preko BO u Splitu, br. 42/M, 1+10 stranica, SC XII (1909), br. 34, str. 1-11.
- Split, 27. II. 1909. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis Frane Bulića BO u Šibeniku u kojem moli da se parnične spise dostavi Nadbiskupskom ordinarijatu u Zadru (poslano na znanje i BO u Splitu, br. 42/M, 2 stranice), SC XII (1909), br. 34, str. 12-13.
- Split, 28. II. 1909. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis BO u Splitu Frani Buliću u kojem ga obavještava da je BO u Šibeniku 25. II. 1909., br. 499. poslao Kaerov dopis od 2. XII. 1908. Splitski ordinarijat pita Bulića može li njegov priziv prosljeđiti u Zadar, br. 1140, 1 stranica, SC XII (1909), br. 34, str. 15.

- Split, 3. III. 1909. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis Frane Bulića BO u Splitu u kojem obavještava da će njegov pomoćnik preuzeti Kaerov dopis i da taj Ordinarijat može njegov priziv proslijediti u Zadar, br. 44/M, 1 stranica, SC XII (1909), br. 34, str. 16.
- Šibenik, 14. III. 1909. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis BO u Šibeniku Frani Buliću, br. 529, 2 stranice, SC XII (1909), br. 48.
- Šibenik, 22. III. 1909. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dekret šibenskoga biskupa Vinka Pulišića kojim zabranjuje Petru Kaeru uplatiti šibenski Ordinarijat u raspravu o Dujmu te mu prigovara mu da je bez dopuštenja objavio knjigu *San Doimo vescovo e martire di Salona nell'archeologia e nell'agiografia*, br. 655, 2 stranice, SC XII (1909), br. 69.
- Šibenik, 27. III. 1909. Biblioteka KBF-a u Splitu, Pismo šibenskog biskupa Vinka Pulišića biskupu Filipu Nakiću, 3 stranice, SC XII (1909), br. 59.
- Split, 1. IV. 1909. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis Frane Bulića Metropolitanskom sudu u Zadru preko BO u Splitu, br. 44/M, 1+3 stranice, SC XII (1909), br. 46.
- (Split), 6. V. 1909. Biblioteka KBF-a u Splitu, Pismo Frane Bulića Vinku Pulišiću, 2. stranice, SC XII (1909), br. 59, str. 3-4 (1-2).
- Zadar, 28. X. 1909. Biblioteka KBF-a u Splitu, Drugostupanjska presuda u korist Frane Bulića, br. 11/Metrop., 6 stranica, SC XIII (1910), br. 13.
- Rasline, nakon 28. X. 1909. Dopis Petra Kaera Metropolitanskom sudu trećega stupnja u Gorici. Podatak u SC XV (1912), br. 14, str. 2.
- Rasline, 29. XII. 1909. Dopis Petra Kaera Konzistorijalnoj kongregaciji u Rimu, br. 44. Podatak u SC XV (1912), br. 14, str. 2.
- Šibenik, 13. I. 1910. Dopis BO u Šibeniku BO u Splitu u kojem šalje drugostupanjsku presudu, br. 1969/09. Podatak u SC XIII (1910), br. 13, str. 1.
- Split, 15. I. 1910. Dopis BO u Splitu Frani Buliću u kojem mu dostavlja drugostupanjsku presudu, br. 296. Podatak u SC XIII (1910), br. 13, str. 1.
- Rim, 3. II. 1910. Dopis Sv. Konzistorijalne kongregacije u Rimu BO u Šibeniku radi izmirenja Frane Bulića i Petra Kaera, br. 115/10. Podatak u SC XV (1912), br. 14, str. 2.
- Split, 7. V. 1910. Dopis Frane Bulića Konzistorijalnoj kongregaciji u Rimu u kojem je odbio Kaerove ponude, br. 49/M. Podatak u SC XV (1912), br. 14, str. 3.
- Split, 6. XII. 1910. Dopis Frane Bulića BO u Šibeniku u kojem moli da se okonča spor, br. 49. Podatak u SC XV (1912), br. 14, str. 3.
- (Šibenik), 31. III. 1911. Bulićev priziv Sv. Konzistorijalnoj kongregaciji u Rim, br. 637/SV. Podatak u SC XV (1912), br. 28.
- (Rim), 29. IV. 1911. Dopis Konzistorijalne kongregacije u Rimu zadarskom nadbiskupu Vinku Pulišiću da nastoji izmiriti Franu Bulića i Petra Kaera. Podatak u SC XVI (1913), br. 10.
- Split, 7. V. 1912. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis Frane Bulića BO u Šibeniku u kojem se osvrtće na petogodišnji parnični postupak i tuži se na njegovu sporost, br. 120/M, 3 stranice, SC XV (1912), br. 14.
- Split, 30. XI. 1912. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis Frane Bulića Metropolitanskom sudu u Zadru da se požuri postupak, br. 244/M, 1 stranica, SC XV (1912), br. 28.

- Zadar, 10. I. 1913. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis zadarskoga nadbiskupa Vinka Pulišića Frani Buliću u kojem ga pokušava izmiriti s Kaerom, br. 100, 1 stranica, SC XVI (1913), br. 10.
- Split, 20. I. 1913. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis Frane Bulića Metropolitanskome sudu u Zadar u kojem navodi uvjete za Kaera ako se želi izmiriti, br. 23/M, 2 stranice, SC XVI (1913), br. 10, str. (2-4).
- Split, 28. III. 1913. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis Frane Bulića BO u Splitu u kojem moli da se požuri postupak, br. 23/M, 1 stranica, SC XVI (1913), br. 10, str. 5.
- Split, 12. VII. 1915. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis Frane Bulića BO u Šibeniku u kojem pita je li rimska Kongregacija Koncila odredila da šibenski Ordinarijat preuzme parnicu, br. 85/M, 1 stranica, SC XVIII (1915), br. 34, str (1).
- Šibenik, 17. VII. 1915. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis BO u Šibeniku Frani Buliću u kojem odgovara da od rimska Kongregacije koncila nije stigla odredba da šibenski Ordinarijat preuzme parnicu, br. 1162, 1 stranica, SC XVIII (1915), br. 34, str. (1).
- Split, 24. VII. 1915. Biblioteka KBF-a u Splitu, Dopis Frane Bulića rimskoj Kongregaciji koncila u kojem moli da naredi BO u Šibeniku da donese presudu ili da to učini sama Kongregacija, br. 90/M, 1 stranica, SC XVIII (1915), br. 34, str. (2).

Literatura

- F. Bulić 1922 Frane Bulić, *Don Petar Kaer*, BASD XLV, Split 1922, 185-195.
- J. Dukić 2010a Josip Dukić, *Don Frane Bulić i don Petar Kaer*, Solinska kronika 186 (XVII), Solin 15.3.2010, 18-19.
- J. Dukić 2010 b Josip Dukić, *Sukob don Frane Bulića i don Petra Kaera*, Solinska kronika 187 (XVII), Solin 15.4.2010, 18-19.
- M. Glavinić 1875 Mihovil Glavinić, *Inscriptionsteine des Museums zu Salona*, Mittheilungen der kaiserliche-königliche Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale, n. s. I, Wien 1875, XLV-L.
- K. Jurišić 1996 Karlo Jurišić, *Don Petar Kaer (1848.-1919)*, Makarska 1996, V-XXXII (predgovor pretisku knjige: *Petar Kaer, Makarska i Primorje*, Rijeka 1914).

Summary

Josip Dukić

Rev. Frane Bulić in the Court

Key words: Frane Bulić, Petar Kaer, Split Bishopric Ordinariate, Šibenik Bishopric Ordinariate, Metropolitan Court in Zadar, Sacred Congregation of the Council, Congregation for the Clergy, ecclesiastical courts, suit, judgment, appeal, inscription of the martyr Dujam

According to the past researches, the litigation between Rev. Frane Bulić and Rev. Petar Kaer lasted almost nine years, never to have been closed. On 28 November 1906, Bulić approached the ecclesiastical court of first instance in Šibenik, instituting a litigation against Kaer, who had accused him in his book *Del sepolcro originario di San Domnio vescovo e martire di Salona*, published in 1905, that he had forged the year and location of discovering the marble fragment of the Salonitan martyr Dujam. The judgment of the first instance was made in favour of Kaer in Šibenik on 3 December 1908. On 28 October 1909, the ecclesiastical court of the second instance in Zadar, cancelled this judgment and requested the Bulić's suit to be re-examined. Kaer then appealed to the court of the third instance in Gorica. In late December 1909 the dispute was heard in Rome, from where, on 3 February 1910, the Bishopric Ordinariate in Šibenik received an urge for an attempt of conciliating Bulić and Kaer, which attempt failed. The conciliations attempted in January 1911 and January 1913 were fruitless as well; whereas all the requests sent by Bulić to the ecclesiastical courts in Šibenik and Zadar, the Bishopric Ordinariate in Split and the Sacred Congregation of the Council (today: Congregation for the Clergy) in Rome not to stall the case but to make the judgment as soon as possible, remained unfulfilled. According to the information presently known, a final judgment has never been made.

The information on the dispute between Bulić and Kaer I obtained from the abundant correspondence in the Bulić's heritage, kept in the Library of the Catholic Theological College in Split. Thanks to the Bulić's commitment, his heritage contains a large number of documents related to the dispute, both originals and copies.